

Η ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΠΟΙΗΣΙΣ ΑΛΛΑΧΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡ' ΗΜΙΝ

Υπό ΓΕΩΡΓ. Γ. ΑΝΑΡΕΑΚΟΥ, Μηχανικοῦ τῶν Σιδηροδρόμων τοῦ Κράτους

Νὰ ἀναπτυχθῇ εἰς ὀλίγας σελίδας ἓνα θέμα τόσον εὐρύ, τόσον ὀλίγον γνωστὸν παρ' ἡμῶν καὶ μάλιστα καθ' ἣν στιγμὴν ὑφίσταται πανταχόθεν πυκνὴ τὰς κατηγορίας ὡς τὸ αἷτιον τῆς σημερινῆς παγκοσμίου κρίσεως, εἶναι ἔργον βαρὺ.

Ἐσκέφθην ὅμως ὅτι, κατόπιν τῆς παρακολουθήσεως τῆς ἐν Γενεῦῃ Διεθνoῦς Διασκεψέως τῆς Ἐπιστημονικῆς Ὁργανώσεως τῆς Ἐργασίας, κατὰ τὸν παρελθόντα Ἰούλιον, ὅπου εἶχα τὴν τιμὴν νὰ ἀντιπροσωπεύσω τὸ Τεχν. Ἐπιμελητήριον τῆς Ἑλλάδος μοῦ δίδεται μία κατάλληλος εὐκαιρία νὰ ἀνακοινωθῶν τὰ πορίσματα τῆς συζητήσεως ἐκεῖνης καὶ νὰ διαλυθῶν μερικαὶ ἀμφιβολίαι καὶ πλάναι περὶ τῆς συστηματοποίησεως (1).

ΠΩΣ ΕΓΓΕΝΗΘΗ Η ΠΡΩΤΗ ΙΔΕΑ

Διὰ νὰ ἀνεύρωμεν τὰς πρώτας αἰτίας τῆς κινήσεως ταύτης θὰ πρέπει νὰ ρίψωμεν τὸ βλέμμα πρὸς τὰ ὀπίσω περὶ τὸ τέλος τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ὅποτε ἡ ἀνάπτυξις τῆς βιομηχανίας ἀπετέλε ἓνα χαρακτηριστικὸν σταθμὸν τῆς οἰκονομικῆς προόδου τῆς ἀνθρωπότητος.

Αἱ ἐπιστημονικαὶ ἀνακαλύψεις εἶχον ἀρχίσει ἤδη νὰ ἐξέρχωνται τοῦ ἐργαστηρίου καὶ νὰ καθίστανται ὄλον ἐν περισσότερον ἀντικείμενον βιομηχανικῆς ἐφαρμογῆς. Ἡ εἰσαγωγή δὲ τῶν μηχανῶν συνεχῶς διηκόλυνε τὴν κατασκευὴν νέων μέσων προόδου.

Εἰς ὅλα αὐτὰ ὅμως ἔλειπε κάτι. Ἐλείπεν ἡ ἐπιστημονικὴ μεταξὺ τῶν συναρμογῆ, ἔλειπεν ὁ συντονισμὸς τῶν διαφόρων τεχνικῶν ἐνεργειῶν διὰ τὴν ἐπίτευξιν τοῦ καλλιτέρου ἀποτελέσματος. Ἐπεκράτει ἡ ἐμπειρία καὶ ἡ ἀναρχία ἐκεῖ ὅπου ἡ ἐπιστήμη θὰ ἠδύνατο νὰ καθιερώσῃ κανόνας καὶ κατευθύνσεις.

(1) Εἰς τὴν Διάσκεψιν ταύτην, ὁργανωθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Διεθνoῦς Ἰνστιτούτου τῆς Ἐπιστημονικῆς Ὁργανώσεως τῆς Ἐργασίας ἔλαβον μέρος 197 ἀντιπρόσωποι διαφόρων ὀργανισμῶν ἐργοδοτικῶν, ἐργατικῶν, ἐμπορικῶν, ἐπιστημονικῶν καὶ οἰκονομικῶν, προερχόμενοι ἀπὸ 20 διάφορα κράτη.

Εἰς τὸ πρόγραμμα τῶν συζητήσεων ἦσαν δύο θέματα : 1) τὰ πλεονεκτήματα καὶ μειονεκτήματα τῆς συστηματοποίησης καὶ 2) Ἡ δομὴ τῶν ὀργανώσεων ἀντιλλαγῆς πείρας μεταξὺ διαφόρων ὀργανισμῶν. Ἐκ τῶν δύο τούτων θεμάτων θέλωμεν πραγματεῖσθαι κυρίως τὸ πρῶτον εἰς τὴν παρούσαν ἐπιθεώρησιν.

Τὸ σύστημα ἐργασίας, ἡ διοίκησις τῶν ἐπιχειρήσεων, αἱ μέθοδοι παραγωγῆς καὶ διαθέσεως τῶν προϊόντων ἠκολούθηον μίαν ρουτίναν χωρὶς καμμίαν ἐπιστημονικὴν ἐξέτασιν.

Ἐναντι τῆς καταστάσεως ταύτης, ἐνεφανίσθη ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα διὰ νὰ χαράξῃ τὰς γραμμὰς μιᾶς ἐπαναστάσεως εἰς τὴν ὀργάνωσιν, ἐπαναστάσεως βασιζομένης εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν λογικὴν.

Τὰ στοιχεῖα τῆς κινήσεως αὐτῆς ἐμφανίζοντα εἰς τὰς ἐργασίας τοῦ Ἀμερικανοῦ Taylor.

Ὁ Taylor μὲ τὸ ἐρευνητικὸν καὶ βαθὺ πνεῦμα (2), πιρορηθεὶς ἀπὸ μερικὰς παρατηρήσεις τοῦ ἥρχισεν ἀσχολούμενος μὲ τὴν ἐπιστημονικὴν διερεῦνησιν τῆς ἐργασίας, ἀναλύων ταύτην, χρονομετρῶν, ἀνακαλύπτων σφάλματα, διαγρῶφον περιττὰς κινήσεις, συντονίζων τὴν ἐργασίαν εἰς τρόπον ὅστε μὲ τὴν κριτικὴν αὐτὴν ἀνάλυσιν νὰ μορφώσῃ νέον σύστημα ὀργάνωσεως τοῦ ὁποίου ἡ βάσις ἦτο ἡ ἐλάττωσις τῆς κοπώσεως τοῦ ἐργάτου, ἡ αὔξησις τῆς ἀποδόσεως αὐτοῦ καὶ συνεπῶς ἡ ἐλάττωσις τῆς τιμῆς κόστους τοῦ προϊόντος (3).

(2) Διὰ νὰ δώσωμεν μίαν ἰδέαν τῆς βαθεΐας ἐρεῦνης μὲ τὴν ὁποίαν περιέβαλλε πᾶν ζήτημα ὁ Taylor θὰ ἀναφέρωμεν μίαν φράσιν ἐκ τῆς πρώτης τεχνικῆς ἐργασίας του «περὶ τῆς κατασκευῆς τῶν μετάλλων» (On the art of cutting metals). Ἐκεῖ εἰς τὴν πρώτην σελίδα γράφει : «Διὰ νὰ δώσωμεν ἀκριβῆ ἀπάντησιν εἰς τὸ ἐρώτημα : Ποίαν ποιότητα χάλυβος καὶ ποίαν ταχύτητα πρέπει νὰ μεταχειρισθῶμεν πρὸς κοπὴν τῶν μετάλλων, ἀπαιτοῦσθαι εἰς δοκιμὰς αἱ ὁποῖαι διήρκεσαν ἐπὶ 26 ἔτη μὲ τὸν ἐντελῶς καθιερωμένον ὡς ἄνω σκοπὸν».

(3) Ἴδου τί ἐλέγεν ὁ Taylor ἐν ἔτει 1912 (βλ. Bulletin of the Taylor Society, Ἰούλιος - Αὐγούστος 1926 σελ. 102) : «Ἡ ἐπιστημονικὴ ὀργάνωσις τῆς ἐργασίας φέρει μίαν πλήρη πνευματικὴν ἐπανάστασιν παρὰ τῆ ἐργάτη ὅσον ἀφορᾷ τὰς ὑποχρεώσεις καὶ πρὸς τὴν ἐργασίαν καὶ πρὸς τοὺς συναδέλφους του καὶ πρὸς τὸν ἐργοδότην του. Καὶ ἡ πνευματικὴ αὕτη ἐπανάστασις θίγει καὶ τοὺς συνεργάτας εἰς τὴν διεθέσιν τῆς ἐπιχειρήσεως. Χωρὶς τὴν πνευματικὴν αὕτην μεταστροφὴν ἐργάτου καὶ διεθεθόντος, ἐπιστημονικῆς ὀργάνωσις τῆς ἐργασίας δεν ὑφίσταται».

Ἡ μεταβολὴ αὕτη συνίσταται εἰς τὸ ὅτι πρέπει νὰ παύσῃ ὁ ἀγὼν πρὸς τὰ γίγνη ἡ διανομὴ τῶν κερδῶν καὶ νὰ ἀντικατασταθῇ μὲ τὴν προσπάθειαν πρὸς τὴν αὔξησιν τὰ κέρδη.

Ἐπιστημονικὴ ὀργάνωσις ὑφίσταται μόνον ὅταν ἡ νέα αὕτη ἄποψις ἐπιχειρήσεως, ὅταν δηλαδὴ ἡ συνεργασία καὶ ἡ

Ὁ ἐργαζόμενος ἔπρεπε νὰ μετακινῆται ὅσον τὸ δυνατόν ὀλιγώτερον, νὰ ἔχη πρόχειρα πλησίον του καὶ εἰς τὴν κατάλληλον θέσιν τὰ ἀπαραίτητα ὕλικά καὶ ἐργαλεῖα εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἠμπορεῖ ἐκ τῶν προτέρων νὰ ὀρισθῆ καὶ ὁ χρόνος ποὺ ἀπαιτεῖται διὰ κάθε ἐργασίαν.

Η ΠΡΟΤΥΠΟΠΟΙΗΣΙΣ

Ἀφ' ἑτέρου ἐν Γερμανίᾳ αἱ ἀπαιτήσεις τοῦ πολέμου ἔφερον πρὸς μίαν ἄλλην κατεύθυνσιν, τὴν προτυποποίησιν, ἢ ὁποία συντόμως ἐγενικεύθη εἰς τὰ πλεῖστα κράτη καὶ ἀποτελεῖ σήμερον μίαν ἀπὸ τὰς βάσεις τῆς συστηματοποιήσεως (4).

Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἐπιστημονικὴν ὀργάνωσιν ἢ ὁποία ἀφορᾷ κυρίως τὸν ἐργάτην, ἢ προτυποποίησιν εἶναι οὕτως εἰπεῖν, ἢ ὀργανώσιν τῶν ὕλικῶν, ἢ συγκέντρωσιν αὐτῶν εἰς ὀλίγους τύπους τελειοποιημένους καὶ καταλλήλους νὰ ἀναπληρῶσιν τὴν πληθὺν τῶν τύπων ποὺ ὑφίστανται συνήθως διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν. Λάβετε ὡς παράδειγμα τὰ μέτρα καὶ σταθμά. Ἄν εἴχομεν μόνον τὸ μέτρον ἀντὶ τῆς γυάρδας καὶ τοῦ πήχεως θὰ ἦτο ἀπλούστερον, ἐὰν εἴχομεν μόνον τὸ χιλιόγραμμον ἀντὶ τῆς ὀκᾶς, ἐπίσης. Καὶ διὰ νὰ εἴπωμεν μίαν ὑπερβολὴν ἂν εἴχομεν μόνον δύο ἢ τρεῖς τύπους αὐτοκινήτων ἀντὶ τῶν ἑκατοντάδων καὶ χιλιάδων ποὺ ἔχομεν ἢ κατασκευὴ θὰ ἠπλοποιεῖτο, ἢ τιμὴ θὰ ἠλαττοῦτο, ἢ ἐξεύρεσις ἀνταλλακτικῶν θὰ διηκολύνετο (5). Ἐπεκτείνετε τὰς σκέψεις αὐτὰς εἰς

εἰρήνη λάβουρ τὴν θέσιν τῆς διχονοίας καὶ τοῦ ἀγῶνος

Ἐπάσχει ὁμως καὶ μία ἄλλη μεταστροφή εἰς τὸν τρόπον σκέψεως ἀμφοτέρων τῶν μερῶν. Πρέπει νὰ ἀναγνωρῶσθῃ ὅτι εἶναι βασικὴ ἀρχὴ νὰ ἀντικατασταθῇ ἡ παλαιὰ μέθοδος τῆς ἐμπειρίας καὶ τῆς παραδόσεως μετὰ τὴν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν καὶ γῶσιν τῶν πραγμάτων.

(4) Διὰ νὰ εἶμεθα ἀκριβεῖς ἢ πρώτη ἐμφάνισις τῆς προτυποποιήσεως (Standardisation, Normung) ἐγένετο ἐν Ἀγγλίᾳ ὅπου ἐν ἔτει 1901 ἰδρύθη ἡ British Engineering Standard Association, ἀλλ' ἡ ἐφαρμογὴ τῶν προτύπων μέχρι τοῦ 1920 περιωρίζετο εἰς τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῆς καταναλώσεως.

Εἰς τὴν Γερμανίαν ἡ Γερμανικὴ Ἐπιτροπὴ Προτυποποιήσεως, Deutscher Normenausschuss (DNA) ἰδρύθη τῷ 1917.

Εἰς τὴν Γαλλίαν ἡ Association Française de Normalisation ἰδρύθη ἐν ἔτει 1918, παρ' ὅλας ὁμως τὰς προσπάθειάς πολὺ ἀπέχει εἰς ἀποτελέσματα τῶν Ἀμερικανικῶν καὶ Γερμανικῶν ὀργανώσεων.

(5) Κυρίως ἡ ἐνοποιήσις τῶν τύπων τῶν αὐτοκινήτων δὲν εἶναι προτυποποίησις ἀλλὰ τυποποίησις. Ἡ διαφορὰ εἶναι ἡ ἑξῆς: Προτυποποίησις εἶναι ἡ ἐνοποιήσις καὶ ἀτυποποίησις τῶν εἰδῶν, ποιότητων καὶ μέτρων, ἀφ' ἑνὸς καὶ τῶν ἐργαλείων, στοιχείων μηχανῶν, ὄρων, προδιαγραφῶν καὶ κα-

κάθε εἶδος τῆς καθημερινῆς χρήσεως καὶ θὰ ἀντιληφθῆτε τὴν σημασίαν τῆς προτυποποιήσεως ἢ ὁποία ἀκριβῶς δι' αὐτὸν τὸν λόγον ἔχει κάμει μεγάλας προόδους διευκολύνασα καὶ τὴν κατασκευὴν καὶ τὴν κατανάλωσιν (6).

ΑΙ ΣΠΑΤΑΛΑΙ

Τέλος τρίτην ἐκδήλωσιν ἔχομεν ἐν ἔτει 1921 ὁπότε ὁ Hoover, ὁ νῦν Πρόεδρος τῶν Ἡν. Πολιτειῶν καὶ Πρόεδρος τότε τῆς Ἐνώσεως τῶν Ἀμερικανῶν μηχανικῶν, ἐδημοσίευσεν μίαν ἐκθεσιν ὑπὸ τὸν τίτλον «Αἱ σπατάλαι ἐν τῇ βιομηχανίᾳ». Ἡ ἐκθεσις αὐτὴ, ἀποτελεσμα μακρᾶς ἐρεύνης μεγάλου ἐπιτελείου ἐκ μηχανικῶν ἐπραγματεύετο τὴν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν ἐξ διαφόρων βιομηχανικῶν κλάδων.

Ἦτο ἡ πρώτη φορὰ κατὰ τὴν ὁποίαν γενικὴ ἔρευνα ἔθετε ἐν πλήρει προοπτικῇ διὰ συγκεκριμένων γεγονότων τὰς αἰτίας τῶν σπαταλῶν ἐν τῇ βιομηχανίᾳ αἱ ὁποῖαι παρ' ὄλην τὴν προόδον τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν ἐξετιμῶντο εἰς 15 δισεκατομύρια δολλάρια (7).

Τοιοῦτοτρόπως εἴχομεν μίαν ἀποκάλυψιν τῶν μεγάλων σπαταλῶν τῆς ἀνθρωπίνης ἐνεργητικότητος. Αἱ σπατάλαι αὐταὶ προεκάλλουν τὴν αὔξησιν τῆς τιμῆς τῶν προϊόντων αὐτῶν ἀπὸ τὰς πτωχοτέρας τάξεις.

Ἐὰν λοιπὸν αἱ σπατάλαι αὐταὶ ἀπεφεύγοντο, ἂν ἠλαττοῦτο τὸ κόστος τῶν διαφόρων ὕλικῶν, τὸ

νονισμῶν ἀφ' ἑτέρου, κατόπιν συλλογικῆς συμφωνίας μεταξὺ παραγωγῶν, ἐμπόρων καὶ καταναλωτῶν. Ἀντιθέτως ἡ τυποποίησις δὲν ἔχει συλλογικὸν χαρακτήρα, ἀναλαμβάνεται ὑπὸ τοῦ παραγωγῆ μόνον χάριν βελτιώσεως τῆς ἰδικῆς του παραγωγῆς. Ὡθω π. χ. σήμερον ἡ ἐλάττωσις τῶν τύπων τῶν αὐτοκινήτων ὀφείλεται εἰς τὴν τυποποίησιν, ἐνῶ διὰ τοὺς διακόπτας τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος ἢ τὰ βήματα τῶν κοχλιῶν ἢ τοὺς ἠλεκτρικοὺς λαμπτήρας πρόκειται περὶ προτυποποιήσεως.

(6) Ἐκτὸς τῶν εἰς τὰ διάφορα κράτη ἐπιτροπῶν τῶν ἀσχολουμένων μετὰ τὴν προτυποποίησιν, ἠμποροῦν νὰ θεωρηθῶν ὡς ἐργαζόμενα εἰς τὸ πλαίσιον τῆς προτυποποιήσεως καὶ πολλὰ διεθνῆ Σωματεῖα ἢ Συνέδρια, εἰδικῶς δὲ διὰ τὴν διεθνή προτυποποίησιν ἰδρύθη τῷ 1928 μετὰ πολυετῆ π.σ.παρασκευὴν ἡ International Federation of National Standardizing Associations (ISA) σκοποῦσα τὴν ἀνταλλαγὴν τῆς πείρας τῶν διαφόρων ἐθνικῶν ἐπιτροπῶν καὶ τὸν συντονισμὸν τῶν ἐργασιῶν αὐτῶν.

(7) Ἀμέσως μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς ἐκθέσεως ταύτης ὁ Hoover ἐκλήθη ὡς Ὑπουργὸς τοῦ Ἐμπορίου ἵνα ἐφαρμόσῃ τὰς μεθόδους του. Τότε ἰδρύθησαν ἐν Ἡν. Πολιτείᾳ τὸ Bureau of Standards καὶ ἡ Division of simplified Practice.

ἐπίπεδον τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου καὶ κυρίως τῶν κατωτέρων τάξεων θὰ ἐβελτιούτο.

Καὶ πράγματι ἡ βελτίωσις αὐτὴ ἤρχισε νὰ ἐμφανίζεται. Ἡ ἐλάττωσις τῶν περιττῶν δαπανῶν ἔφερε τὴν αἴξιν τῶν ἡμερομισθίων. Οἱ ἐργάται ἀμειβόμενοι καλλίτερα ἠγόραζον περισσότερα. Οἱ καταναλωταὶ μὲ τὴν ἐλάττωσιν τῆς τιμῆς τῶν προϊόντων ἠϋξάνοντο καὶ ἓνα γενικὸν πνεῦμα αἰσιοδοξίας διὰ μίαν προσεχὴ εὐημερίαν ἤρχισε νὰ ἐκδηλοῦται. Ὁλη αὐτὴ ἡ κίνησις ἔλαβε τὸν τίτλον Rationalisation δηλαδὴ ὀρθολογισμός, ὀρθολογικὴ ὀργάνωσις ἢ ἀπλούστερον σ υ σ τ η μ α τ ο π ο ῖ η σ ι ς (*).

ΔΡΑΣΙΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΠΟΙΗΣΕΩΣ

Ἡμποροῦμεν νὰ συνοψίσωμεν εἰς τὰ ἐξῆς τέσσαρα σημεῖα τὸν τρόπον δράσεως τῆς συστηματοποίησης :

1) Ὄργάνωσις τῶν ἐπιχειρήσεων μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐπιτυγχάνωμεν τὴν μεγαλυτέραν παραγωγὴν μὲ τὸν δυνατὸν ὀλιγώτερον κόπον.

2) Συγκέντρωσις τῶν ὑλικῶν καὶ τῶν προϊόντων εἰς ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλιγώτερα πρότυπα, ὥστε νὰ διευκολύνηται ἡ μελέτη, ἡ κατασκευὴ, ἡ ἐφαρμογὴ καὶ ἡ ἀντικατάστασις αὐτῶν.

3) Συνεννόησις ἢ συγχώνευσις τῶν ἐπιχειρήσεων πρὸς ἐλάττωσιν τῶν γενικῶν ἐξόδων, τελειοποίησιν τῶν τρόπων παραγωγῆς καὶ ἀποφυγὴν ἀθεμίτου συναγωνισμοῦ (**).

(8) Δὲν θὰ ἴτο εὐκολον νὰ δοθῇ σήμερον εἰς ἀκριβῆς ὁρισμὸς τῆς συστηματοποίησης. Ἄλλως τε καθὼς ἔλεγε καὶ ὁ κ. Utrwick, διευθυντὴς τοῦ Διεθνoῦς Γραφείου τῆς Γενεῆς, πρόκειται περὶ ἐπιστήμης ἐν τῇ ἐξελίξει τῆς καὶ συνεπῶς μὴ μορφωθείσης ἔτι. Ἡ Διεθνὴς Οἰκονομικὴ Διάσκεψις τοῦ 1927 ὥρισε τὴν συστηματοποίησιν ὡς τὸν καθορισμὸν τῶν μεθόδων τεχνικῆς καὶ ὀργανώσεως τῶν προοριζομένων νὰ ἐξασφαλίσωσι τὴν ἐλαχίστην ἀπόλειαν εἰς δυνάμεις καὶ ὑλικά» προσθέτουσα: «Ἡ συστηματοποίησις περιλαμβάνει τὴν ἐπιστημονικὴν ὀργάνωσιν τῆς ἐργασίας, τὴν ἐνοποίησιν τῶν ὑλικῶν καὶ προϊόντων, τὴν ἀπλοποίησιν τῶν μεθόδων καὶ τὴν βελτίωσιν τῶν τρόπων μεταφορᾶς καὶ διαθέσεως τῶν προϊόντων».

(9) Διακρίνομεν δύο εἰδῶν συγχωνεύσεις ἐπιχειρήσεων, τὴν κατακόρυφον καὶ τὴν ὀριζοντίαν. Ἡ κατακόρυφος ἀφορᾷ βιομηχανίας μὴ ὁμοίας ἀλλὰ ἀποβλεπούσας πρὸς τὸ αὐτὸ τελικὸν προϊόν, π. γ. : ὄρυγιον, ὑψηλὴ κλίμακας, χαλυβουργεῖον, μηχανουργεῖον, εἶναι μία ἄλυτος ἐπιχειρήσεων μὲ τελικὸν σκοπὸν τὸν κατεργασμένον χάλυβα. Τοῦναντίον ἡ ὀριζοντίαν συγχώνευσις περιλαμβάνει ἐπιχειρήσεις ὁμοειδεῖς καὶ ἔχει σκοπὸν τὴν ἐλάττωσιν τοῦ συναγωνισμοῦ καὶ τῶν γενικῶν ἐξόδων. Παρὰλλήλως πρὸς τὰς συγχωνεύσεις ταύτας ἔχομεν καὶ τὴν συνεννόησιν μεταξὺ τῶν ἐπιχειρήσεων ἢ ὁποῖα συνίσταται εἰς τὸν σχηματισμὸν ὀργανι-

4) Ὄργάνωσις ἀγορῶν διὰ τὴν πώλησιν τῶν προϊόντων.

Ἡ συστηματοποίησις ἐξαπλουμένη συνεχῶς ἔφθασε βαθμηδὸν νὰ εἰσδύσῃ εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῆς οἰκονομίας καὶ διοικήσεως.

Ὡς παραδείγματα θὰ ἀναφέρωμεν μερικὸς ἐξ αὐτῶν.

Προτυποποίησις.

Οἰκοδομικά.

Διοικήσις.

Ὄργάνωσις γραφείων — Λογιστικά.

Ὄργάνωσις δημοσίων ὑπηρεσιῶν.

Ἐμπόριον.

Ἐκπαίδευσις καὶ Ψυχοτεχνία.

Οἰκιακὴ οἰκονομία.

Προμήθειαι καὶ ἀποθήκαι.

Γεωργία.

Συγχρόνως ὅμως μὲ τὴν ἐξάπλωσιν αὐτὴν ἤρχισε νὰ θίγῃ καὶ αὐτὰς τὰς βάσεις τῶν παλαιῶν οἰκονομικῶν ἀρχῶν.

Αἱ ἀρχαὶ τῆς ἐλευθέρας συναλλαγῆς καὶ τοῦ συναγωνισμοῦ δὲν ἐλήρουν πλέον διὰ τὸ νέον σύστημα. Τὴν ἀρχὴν τῆς ἀτομικῆς πρωτοβουλίας ἀντικατέστησε ἡ ἀρχὴ τῆς συνεργασίας καὶ τοῦ συντονισμοῦ τῶν προσπαθειῶν (**).

Ἡ ἀρχὴ αὐτὴ ἄλλοῦ μὲν ἐμφανιζομένη ὡς ἐ-

σπῶν ἀνταλλαγῆς τῆς πείρας διαφόρων ἐπιχειρήσεων. Ἡ ἐνέργεια τῶν ὀργανώσεων τούτων ἐκτείνεται εἰς ὅλα τὰ πεδία τὰ ἀφορῶντα μίαν ἐπιχείρησιν (διοικήσις, ἐργατικά ζητήματα, ὀργάνωσις πωλήσεως καὶ προμηθειῶν, γραφεῖα, ὄροι ἐργασίας, μεταφοραὶ, οἰκονομικὴ καὶ τεχνικὴ ἔρευνα διαφόρων ἐπιχειρήσεων κλπ.). Πρῶτος τοιοῦτος ὀργανισμὸς ὑπῆρξεν τὸ Management Research Association ἐν Boston ἰδρυθῆς τῷ 1922 καὶ χρησιμεύσας ὡς πρότυπον διὰ πλείστοις ἐκ τῶν μεταγενεστέρως ἰδρυθέντων.

Ἀντιθέτως πρὸς τὸν τρόπον τοῦτον ὀργανισμοῦ προελθόντα ἐν τῆς πρωτοβουλίας τῶν ἐπιχειρήσεων ἔχομεν τὸν Γερμανικὸν τρόπον τοῦ Reichskuratorium für Wirtschaftlichkeit ἰδρυθέντα τῇ πρωτοβουλίᾳ καὶ ἐνισχύσει τοῦ Κράτους.

Οἱ ὀργανισμοὶ οὗτοι ἀποτελοῦντες τὴν καλλίτεραν ἐνσάρκωσιν τῆς συλλογικῆς ἐργασίας (Gemeinschaftsarbeit) ἐνδιαφέρουν ἰδιαιτέρως καὶ ἡμᾶς ἐν Ἑλλάδι, θέλωμεν δὲ ἀσχοληθῆν προσεχῶς ἐν ἐκτάσει περὶ αὐτῶν.

(10) Ἡ ἀνάγκη αὐτὴ τῆς συνεργασίας διαφαίνεται εὐδὴς ἀπὸ τῶν πρώτων βημάτων πρὸς ἐφαρμογὴν ἐπιστημονικῆς ὀργανώσεως. Ἡ βῆσις τῆς ὀργανώσεως ταύτης εἶναι ἡ μεταστροφὴ τῆς νοοτροπίας τοῦ ἐργάτου προσκεκολλημένου εἰς τὸ ἡμερομισθιὸν του εἰς μίαν νοοτροπίαν συνεργάτου εἰς τὴν ἐπιχείρησιν. Ἀκολουθεῖ ἡ συνεργασία τῶν ὑπηρεσιῶν τῆς αὐτῆς ἐπιχειρήσεως, εἴτα διαφόρων ἐπιχειρήσεων, ἐπιστημονικῶν ἢ ἐπαγγελματικῶν ὀργανώσεων μεταξὺ των καὶ τέλος ἡ διεθνὴς συνεργασία.

λευθέρα συνεργασία οικονομικών παραγόντων, άλλου δὲ ὡς πρωτοβουλία τοῦ Κράτους, ἀποτελεῖ μίαν θεμελιώδη βᾶσιν τῆς συστηματοποίησης. Καὶ τῆς ἀρχῆς ταύτης τὴν μᾶλλον ἐκτεταμένην πραγματοποίησην εὐρίσκομεν εἰς τὸ πρόγραμμα ὀργανώσεως τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας ὅπου τὸ περίφημον Πενταετές σχέδιον δὲν ἀποτελεῖ παρά μίαν ὀλοκληρωτικὴν συστηματοποίησην τοῦ Κράτους (11).

ΑΙ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΑΙΤΙΑΣΕΙΣ

Πῶς ὁμως ἐνῶ πρὸ δύο μόλις ἐτῶν ἐθεωρεῖτο ἡ συστηματοποίησης ὡς ὁ φορεὺς τῆς εὐημερίας, ἀκούομεν σήμερον τόσας κατηγορίας ἐναντίον τῆς προόδου αὐτῆς :

Πῶς μετεβλήθη ἀπὸ ὄργανον εὐημερίας εἰς ὄπλον καταστροφῆς ;

Ἡ ἀπάντησις εἶναι ὅτι ἡ συστηματοποίησης ἐχρησιμοποίηθη ἀπὸ πολλοὺς ὡς μέσον οἰκονομικοῦ πολέμου ἐπικρατήσεως καὶ ἐξαπλώσεως καὶ ἔτσι ἔφερε τὴν ὑπερπαραγωγήν καὶ τὴν ἀνεργίαν. Οἱ ἐφαρμόσαντες ὁμως τέτοιαν συστηματοποίησην δὲν ἤμποροῦν νὰ θεωρηθοῦν ὀργανωταί, εἶναι κατακρηται καὶ μὲ αὐτοὺς δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν ἡ ὀργάνωσις.

Ἐὰν ὅλος ὁ κόσμος ἦτο ἕνας μοναδικὸς ὀργανισμὸς καὶ ἐφηρμοζάμεν τὴν συστηματοποίησην εἰς τὸ σύνολον τοῦ ὀργανισμοῦ αὐτοῦ θὰ εἶχομεν μίαν προφανῆ αὐξήσιν τῆς εὐημερίας ἐφ' ὅσον θὰ ἤμπορούσαμεν μὲ ὀλιγώτερον κόπον νὰ ἔχωμεν προϊόντα ἀφθονα διὰ τὴν ἱκανοποίησην τῶν ἀναγκῶν ὅλων μας. Συνεπῶς δὲν εἶναι ἡ συστηματοποίησης ποὺ βλάπτει, ἀλλὰ ἡ κακὴ αὐτῆς ἐφαρμογή.

Αὐτὴ εἶναι ἡ ἐξήγησις. Ὑπάρχει ὁμως καὶ μία παρεξήγησις. Καὶ ἡ παρεξήγησις εἶναι ὅτι διὰ τὴν ἀνεργίαν, τὴν ὑπερπαραγωγήν καὶ ὅλα τὰ ἄλλα κακὰ τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν τὴν σημερινὴν κρίσιν συνετέλεσαν πολλοὶ ἄλλοι παράγοντες ὀλιγώτερον δὲ ἀπὸ ὅλους ἡ συστηματοποίησης.

Ἀπὸ τοὺς παράγοντας αὐτοὺς οἰκονομικούς, κοινωνικούς, ψυχολογικούς ἢ πολιτικούς θὰ ἤθελα μόνον νὰ ἀναφέρω μερικούς ἀφορῶντας εἰδικῶς τὴν ὑπερπαραγωγήν.

(11) Βλέπε σχετικῶς Staline, Discours sur le plan quinquenal. Ἡ τάσις τῆς ἐν Ρωσίᾳ ὀργανώσεως πρὸς τὴν ἐπιστημονικὴν κατεύθυνσιν ἐξεδηλώθη εὐθύς ἀπὸ τῶν πρώτων ἐτῶν. Βλέπε Lenine, Die nächsten Aufgaben der Sowjet-Macht, 1918.

Ἐνάλογος καθόσον ἀφορᾷ τὴν ὀλοκληρωτικὴν ὀργάνωσιν τοῦ Κράτους καὶ τὴν ἀντίδρασιν κατὰ τῶν παλαιῶν δογμάτων εἶναι καὶ ὁ Φασισμὸς ἐν Ἰταλίᾳ. Βλέπε σχετικῶς G. Roux, L' Italie fasciste.

Καὶ πρῶτον ἔχομεν τὴν τόσον μεταπολεμικῶς ἐνταθεῖσαν τάσιν βιομηχανοποίησης εἰς ὅλα τὰ Κράτη τὰ ὁποῖα θέλουν νὰ γίνουν αὐτάρκη καὶ ἀνεξάρτητα τῶν ἄλλων, τάσις τόσον ἀντίθετος πρὸς τὴν διεθνοποίησην τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας ὡς τὴν ἀποκατέστησεν ἡ ἐξέλιξις τοῦ πολιτισμοῦ.

Ἡ τάσις αὕτη ὑποστηριζομένη ἀφ' ἑνὸς διὰ προστατευτικῶν δασμῶν, ἀφ' ἑτέρου διὰ σημαντικῶν διευκολύνσεων ἐξαγωγῆς, primes (τοῦ γνωστοῦ dumping) ἀποτελεῖ τὸν ἀντίποδα τῆς συστηματοποίησης καὶ ἐμποδίζει τὴν διεθνή ἀνταλλαγὴν τῶν ἀγαθῶν (12).

Ἐπειτα εἶναι ἡ γενικὴ αὐξήσις τῆς παραγωγῆς τόσον κατὰ τὸν πόλεμον διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἐμπολέμων ὅσον καὶ μετ' αὐτὸν διὰ τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν ἐκ τοῦ πολέμου ζημιῶν. Ἡ αὐξήσις αὕτη τῆς παραγωγῆς ἠυνοήθη ἰδιαιτέρως ἐκ τῆς ἀσταθείας τοῦ νομίσματος ὀρισμένων Κρατῶν.

Τρίτον ἔχομεν τὴν εὐρείαν εἰσαγωγήν γεωργικῶν μηχανημάτων ἢ ὁποῖα ἤρριξεν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ παρόντος αἰῶνος εἰς τὰ μεγάλα γεωργικὰ κράτη καὶ ἡ ὁποῖα τελευταίως ἐνετάθη καὶ ἐξεδηλώθη εἰς ὑπερπαραγωγήν μόλις αἱ ἀνωμαλίας ἐκ τοῦ πολέμου παρήλθον (13).

Ἐδῶ θὰ ἤθελα νὰ παρατηρήσω ὅτι ἡ ἀπλὴ εἰσαγωγή τῶν μηχανῶν οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει μὲ τὴν συστηματοποίησην μολονότι πλειστάκις καὶ ἐπιμόνως συγχέεται μὲ αὐτήν (14).

(12) Σχετικῶς βλ. Die Wirtschaft des Auslandes 1900—1927. Εἰς τὴν ἐκδοσιν αὐτὴν τοῦ Γερμανικοῦ Γραφείου Στατιστικῆς ἀναπτύσσεται ἡ προστατευτικὴ πολιτικὴ τῶν διαφόρων κρατῶν μὲ τὴν εὐγλωττον ὑποστήριξιν τῶν ἀριθμῶν. Περὶ. σελ. 176 Ἰταλία. σελ. 212 Ἰσπανία. σελ. 66 Γαλλία, σελ. 124 Βέλγιον, σελ. 280 Οὐγγαρία, σελ. 307 Ρουμανία, σελ. 478 Ρωσσία, κλπ.

(13) Ὅτι ἡ ὑπερπαραγωγή εἶναι περιοδικὸν φαινόμενον σύνηδες εἶναι γνωστόν. Ἰδοὺ τὴ ἐγραφεῖν ἐν ἔτει 1886 μίαν ἀγγλικὴ ἐπιτροπὴ πρὸς ἐξέτασιν τῆς τότε κρίσεως. (Bl. Final Report of the Royal Commission appointed to inquire into the depression of trade and Industry, 1886) : Εἰς ἐκ τῶν λόγων εἰς οὗς ἀποδίδεται συνηθέστατα ἡ παρούσα κρίσις εἶναι ὁ γνωστός ὑπὸ τὸν ὄρον ὑπερπαραγωγή διὰ τοῦ ὁποῖου ὑπονοεῖται ἡ παραγωγή εἰδῶν ἢ ἀπλῶς ἢ ὑπαρξὺς ἱκανότητος παραγωγῆς εἰς στιγμὴν ὅπου ἡ ζήτησις δὲν εἶναι ἀρκετὰ ἔντονος ἵνα ἐξασφαλίσῃ ἐπαρκῆ τιμὴν εἰς τὸν παραγωγόν.

(14) Εἰς τὸ τεῦχος τοῦ Μαρτίου 1931 τῆς Revue Internationale du Travail ὁ ὑποδιευθυντὴς τοῦ Διεθνoῦς Γραφείου Ἐργασίας κ. H. B. Butler δημοσιεύει μίαν μελέτην «Les répercussions sociales de la crise économique de l'Amérique du Nord» ὅπου ῥητῶς ταυτίζει τὸν ὄρον Rationalisation μὲ τὸν ὄρον machinisme. Νομίζομεν ὅτι ἡ εἰσαγωγή τῶν γεωργικῶν μηχανῶν καθὼς καὶ

Τέλος ἔχομεν τὴν ἐλάττωσιν τῆς καταναλωτικῆς δυνάμεως ἑκατοντάδων ἑκατομμυρίων κατοίκων εἰς τὴν Κίναν, Ρωσίαν καὶ ἄλλαχοῦ, ἢ ὅποια προκαλεῖ τὸ ἐρώτημα ἂν σήμερον ἔχωμεν πράγματι ὑπερπαραγωγὴν ἢ ὑποκατανάλωσιν.

Ἔνθα αὐτὰ συνυφάνθησαν μὲ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς συστηματοποίησης καὶ ἤδη κατηγορεῖται ἐκείνη ὡς δι' ὅλα ὑπεύθυνος.

Ἄλλὰ τὴν κατηγορίαν αὐτὴν νὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ τὴν παρουσιάσω μὲ τὴν κατηγορίαν πού θὰ ἠμποροῦσε κανεὶς νὰ ἀπευθύνῃ εἰς τὴν Κυβέρνησιν διὰ τὸ ὑγειονομικὸν τῆς πρόγραμμα τὸ ὁποῖον μὲ τὴν βελτίωσιν τῆς ὑγείας τοῦ λαοῦ καὶ τὴν ἐλάττωσιν τῆς θνησιμότητος προώριστα ἀσφαλῶς νὰ προκαλέσῃ ἀνεργίαν εἰς τὸ προσεχὲς μέλλον.

Ἐδῶ ἐπιδιώκομεν τὴν φυσικὴν ἐξυγίανσιν, ἐκεῖ τὴν οἰκονομικήν· καὶ αἱ δύο εἶναι ἐξ ἴσου ἀπαραίτητοι διὰ τὴν πρόοδον.

ΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΔΙΑΣΚΕΨΕΩΣ

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, κατόπιν τῆς τροπῆς ταύτης τῶν ὄρων ἐκρίθη σκόπιμον νὰ περιληφθῇ εἰς τὸ πρόγραμμα τῆς περυσινῆς διασκέψεως ὡς κύριον θέμα, ἢ ἐξέτασις τῶν πλεονεκτημάτων καὶ μειονεκτημάτων τῆς συστηματοποίησης.

Περιληπτικῶς θὰ ἀναφέρω σημεῖα τινὰ ἐνδιαφέροντα τῶν ἀποφάσεων τῆς Διασκέψεως :

1) Ἡ Διάσκεψις θεωρεῖ κατ' ἀρχὴν ὡς οὐσιώδες νὰ διαπιστώσῃ ὅτι οἱ ἐξαιρετικῶς δυσμενεῖς ὄροι τῆς διεθνοῦς οἰκονομίας ἐξαρτῶνται ὀλιγώτερον ἐκ λόγων εἰδικῶς οἰκονομικῶν μᾶλλον δὲ ἐκ πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν ἀνωμαλιῶν, ἐκ τῆς ἀπομονώσεως καὶ τῆς πτωχείας μεγάλων μαζῶν καταναλωτῶν καὶ ἐκ τοῦ ἐγωϊστικοῦ καὶ δυσπίστου πνεύματος τὸ ὁποῖον χαρακτηρίζει συνηθέστατα τὰς διεθνεῖς σχέσεις, συνεπῶς μόνον ἐπιπολαίως καὶ ἀδίκως κρίνων τις θὰ ἠδύνατο νὰ θεωρήσῃ ὑπεύθυνον τῆς παρουσίας καταστάσεως τὴν ἐσχάτως ἐνταθεῖσαν προσπάθειαν τὴν ἀποβλέπουσαν νὰ θέσῃ ὑπὸ τὸν τίτλον τῆς συστηματοποίησης καὶ ὑπὸ τὸ πρόγραμμα τῆς ἐπιστημονικῆς πειθαρχίας περισσοτέραν τάξιν, οἰκονομίαν καὶ ἀποτελεσματικότητα εἰς τὴν παραγωγὴν καὶ τὴν διανομὴν.

πάσης νέας ἐφευρισκομένης μηχανῆς εἶναι ἐντελῶς ἀνεξάρτητος τῆς ὀργανώσεως καὶ τῆς συστηματοποίησης, Ἐν ἐναντίμῃ περιπτώσει τὰς πρώτας ἀρχὰς τῆς σημερινῆς συστηματοποίησης θὰ ἔπρεπε νὰ ἀναγάγωμεν εἰς τὴν ἐφεύρεσιν τῆς τυπογραφίας ἢ εἰς τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ὅποτε τὸ πρῶτον ἤρξατο ἐντεινομένη ἢ εἰσαγωγὴ μηχανῶν.

2) Τὸ φάρμακον ἐναντίον τῆς ὑπερπαραγωγῆς δὲν συνίσταται εἰς τὸν περιορισμὸν ἢ τὴν ἐπιβράδυνσιν τῆς τεχνικῆς συστηματοποίησης ἀλλὰ

α) εἰς τὴν ἐξάπλωσιν αὐτῆς, κατ' ἀρχὰς ἐντὸς τοῦ ἐθνικοῦ πλαισίου, εἶτα δὲ τοῦ διεθνοῦς καὶ

β) εἰς μίαν συνετὴν συστηματοποίησιν τῆς διανομῆς καὶ τῆς καταναλώσεως (15).

3) Νομίζει ὅτι μεταξὺ τῶν διαφορῶν αἰτίων ἀνεργίας ἢ συστηματοποίησις εἶναι τὸ μόνον δικαιολογούμενον ἀπὸ οἰκονομικῆς ἀπόψεως, καθόσον εἶναι φύσεως παραγωγικῆς καὶ φέρει διὰ τοῦ χρόνου τὴν θεραπείαν αὐτοῦ διὰ τῆς βελτιώσεως τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς ἐξοικονομήσεως τῆς ἀνθρωπίνης ἐνεργητικότητος.

Ἡ ἐκ νέου χρησιμοποίησις τῆς ἀνθρωπίνης ἐνεργητικότητος εἴμπορεῖ νὰ ἀποτελέσῃ πηγὴν πλούτου καὶ εὐημερίας.

4) Πρέπει νὰ ἀποφεύγεται ἡ μονομερὴς ἐφαρμογὴ τῆς συστηματοποίησης εἰς μίαν μόνον ἐπιχειρήσιν, ἐνδείκνυται δὲ ἡ συστηματοποίησις ὀλοκληρῶν κλάδων ὁμοίων ἐπιχειρήσεων, κατ' ἀρχὰς ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ κράτους καὶ κατόπιν διεθνῶς.

5) Ἡ συστηματοποίησις, ὅπως κάθε πρόοδος, δὲν ἠμπορεῖ παρὰ νὰ ἀυξάνῃ τὴν ἀπόστασιν μεταξὺ τῶν ὑγίων, δραστηρίων καὶ καλῶς διοικουμένων ὀργανισμῶν ἀφ' ἑνός, καὶ τῶν ἀσθενῶν ἀφ' ἑτέρου, ἐξασφαλίζουσα οὕτω τὴν ἐπιλογὴν καὶ τὴν πρόοδον τῆς ἀνθρωπίνης οἰκονομίας, μόνον δὲ ἡ ἐπέκτασις τῆς ὀργανώσεως ἠμπορεῖ νὰ θεωρηθῇ ὡς φάρμακον κατὰ τῆς μειονεκτικότητος ταύτης τῶν ἀσθενῶν ὀργανισμῶν καὶ κρατῶν (16).

(15) Ἡ συστηματοποίησις τῆς καταναλώσεως παίζει ἕνα σπουδαιότατον ῥόλον διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ὅλης ὀργανώσεως κυρίως διὰ τῆς προτυποποίησης. Ἡ κατασκευὴ προτυποποιημένων εἰδῶν κατὰ μεγάλας ποσότητας προϋποθέτει καὶ ἀντίστοιχον κατανάλωσιν καὶ π.ο.τήσιν τῶν εἰδῶν τούτων. Συνεπῶς ἡ πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην διαπαιδαγώγησις τῶν καταναλωτῶν ἀποτελεῖ ὄρον τῆς ἐπιτυχίας τῶν νέων μεθόδων. Αὐσυχῶς ἡ ἔλλειψις ὀργανώσεως εἰς τοὺς τελευταίους τούτους ἀποτελεῖ σοβαρὰν π.ὸς τοῦτο δυσχέρειαν.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἡ προσεχὴς τάσις τῆς συστηματοποίησης θὰ εἶναι ἡ ὀργάνωσις τῶν καταναλωτῶν. Ἄλλως τε ἡ παραγωγὴ δὲν εἶναι παρὰ ὁ δούλος τῆς καταναλώσεως. Ἡ καταναλώσις θὰ καθέξῃ τὸν πρωτεύοντα ῥόλον καὶ ἂν μέχρι σήμερον ἐθεωρήθη ὁ παραγωγὸς ὡς ὁ κύριος μοχλὸς τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ μεγάλο περιθώριον ποῦ προσέφερε ἡ καταναλώσις.

(16) Τὸ γεγονός αὐτὸ τῆς μειονεκτικότητος τῶν κακῶς διοικουμένων ὀργανισμῶν καὶ κρατῶν ἔχει ἰδιαιτέραν ἐντελῶς σημασίαν δι' ἡμᾶς ὅπου εἰς ὅλα τὰ πεδία δράσεως τῆς ἀνθρωπίνης ἐνεργητικότητος ὑπάρχει ἀνάγκη ὀργανώσεως ἵνα πλησιάζομεν ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης τὰ καλῶς διοικουμένα.

6) Είναι λυπηρόν ότι η συστηματοποίησης χρησιμποιείται ενίοτε εν τῇ διευθύνσει τῶν ἐπιχειρήσεων, ἀνεξαρτήτως τῶν ἀπαιτήσεων τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς εὐθείας ὁδοῦ ἢ εἰς ἐπεκτάσεις ὅπου τὸ ἐνστικτον τῆς δημιουργικότητος ὑπερβαίνει τὰ ὅρια τῆς λογικῆς. Ἄλλ' ἡ συστηματοποίησης δὲν ἤμπορεῖ νὰ θεωρηθῇ ὑπεύθυνος τῶν ἐκ τούτου σφαλμάτων.

Ἐνα ἐπίκαιρον παράδειγμα τοῦ κατακτητικοῦ αὐτοῦ πνεύματος μερικῶν ἐπιχειρηματιῶν εἶναι ὁ Τσεχοσλοβάκος βιομηχανος ὑποδηματοποιίας Βατ'α ὁ ὁποῖος ἀφοῦ ἐσυστηματοποίησε τὸ ἐν Ζλίπ τῆς Τσεχοσλοβακίας ἐργοστάσιόν του προσφέρων οὕτω σημαντικὰς ὑπηρεσίας εἰς τὸν τόπον του περιφέρεται ἤδη ἀνά τὸν κόσμον πρὸς κατάκτησιν τῆς παγκοσμίου ἀγορᾶς.

Τέλος ἡ συστηματοποίησης δὲν εἶναι ἐφεύρεσις τις ἢ νέα μέθοδος τὴν ὁποίαν κατ' ἀρέσκειαν θὰ ἐδεχόμεθα ἢ θὰ ἀπερρίπταμεν ἀλλὰ εἶναι ἀπλῶς ἡ ἐμφάνισις μιᾶς φυσικῆς πρὸς τὴν πρόοδον τάσεως ἢ ὁποία προσέφερε εἰς πάντας τοὺς κλάδους τῆς οἰκονομίας καὶ τῆς κοινωνικῆς ζωῆς προφανῆ πλεονεκτήματα.

Αὐτὰ εἶναι τὰ κυριώτερα σημεῖα τῶν ἀποφάσεων τῆς Διασκέψεως.

Ἐκ τῶν γενομένων ἀνακοινώσεων μίαν μόνον θὰ ἤθελα νὰ ἀναφέρω, τοῦ Οὕγγρου ἀντιπροσώπου κ. Guothfalvy Dorner, ἀνακοινώσαντος τελευταῖον νόμον ψηφισθέντα ἐν Οὕγγαριᾳ καὶ παρέχοντα πλεονεκτήματα καὶ διευκολύνσεις εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις τὰς ἐπιστημονικῶς ὀργανουμένας ἢ τὰς ἐπιθυμούσας νὰ συγχωνευθοῦν εἰς μεγαλυτέρους ὀργανισμούς.

Εἶναι μία πρωτοβουλία τοῦ κράτους, ἀξία, νομίζω, πολλῆς παρατηρήσεως.

Η ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΠΟΙΗΣΙΣ ΠΑΡ' ΗΜΙΝ

Καὶ ἤδη ἄς ἔλθωμεν εἰς τὰ καθ' ἡμᾶς.

Μέχρι σήμερον ὀλίγα σποραδικὰ φαινόμενα συστηματοποίησης δυνάμεθα νὰ εὕρωμεν ἐν Ἑλλάδι.

Εἰς ἐλαχίστας βιομηχανίας ἔχει ἤδη ἀρχίσει κάποια ἐπιστημονικὴ ὀργάνωσις, εἰς τινὰς τραπέζας γίνεται ὀργάνωσις γραφείων, μερικοὶ αὐτόνομοι ὀργανισμοὶ ἐργάζονται ὁπωσδήποτε εἰς τὸ πλαίσιον τῆς συστηματοποίησης, ἐπίσης μαθήματα

κούμενα κράτη. Οὐδέποτε πρέπει νὰ λησμονῶμεν μίαν φράσιν τοῦ Ostwald, ἴσως ὀλίγον ὑπερβολικὴν ἀλλὰ πάντως χαρακτηριστικὴν: «Ἡ Γερμανία ἀνεκάλυψε τὰς ἀρχὰς τῆς ὀργανώσεως» εἰς τοῦτο ὀφείλει ὅλην τὴν ὑπεροχὴν τῆς».

ἐπιστημονικῆς ὀργανώσεως διδάσκονται εἰς τὴν Ἄνωτάτην Σχολὴν Ἐμπορικῶν καὶ Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν καὶ εἰς τὴν Πρότυπον Ἐμπορικὴν Σχολὴν Ἀθηνῶν, τέλος τὸ Τεχνικὸν Ἐπιμελητήριον ἔχει ἤδη καταρτίσει μίαν Ἐπιτροπὴν ἐπὶ τῆς Ἐπιστημονικῆς ὀργανώσεως τῆς ἐργασίας ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἀξιότιμου συναδέλφου κ. Χαριτάκη, ἡ ὁποία παρακολουθεῖ τὴν σχετικὴν κίνησιν, προετοιμάζουσα πρόγραμμα ἐργασίας καὶ παρ' ἡμῖν.

Ἐὰν ἤδη ἐρωτηθῇ: Τί θὰ ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ ἐν Ἑλλάδι, ἢ ἀπάντησις θὰ ἦτο ὀλίγον δύσκολος.

Διότι κυρίως δὲν ἐνδιαφέρει νὰ παρατάξωμεν τοὺς διαφόρους κλάδους καὶ περιπτώσεις ὅπου ἡ ἐφαρμογὴ τῆς συστηματοποίησης θὰ ἦτο δυνατὴ καὶ ἐπιθυμητή.

Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐνδιαφέρει πρὸς τὸ παρόν, εἶναι νὰ ἀναπτύξωμεν πρῶτον τὸ πνεῦμα τῆς συστηματοποίησης δηλαδὴ τὸ πνεῦμα τῆς κριτικῆς ἐρεῦνης καὶ τὸ πνεῦμα τῆς συνεργασίας καὶ τοῦ συντονισμοῦ τῶν προσπαθειῶν.

Αὐτὰ τὰ δύο εἶναι αἱ βάσεις ἐπὶ τῶν ὁποίων θὰ δύναται νὰ στηριχθῇ μία ὑγιὴς συστηματοποίησης ἀποτρέπουσα τοὺς γνωστοὺς ἤδη ἐκ τῆς πείρας τῶν ἄλλων κινδύνους.

Ἐὰν τὸ ἐνδιαφέρον προκληθῇ ἐκ μέρους ὀλίγων, μικρὰ θὰ εἶναι καὶ ἡ δράσις ἡμῶν ἂν τὸ πλαίσιον τῶν ὀργανισμῶν εὐρυνθῇ, θὰ εὐρυνθῇ καὶ τὸ πεδῖον δράσεως καὶ ἂν φθάσωμεν μέχρι τοῦ σημείου τῆς συμμετοχῆς καὶ τοῦ Κράτους εἰς τὴν κίνησιν ταύτην ἤμποροῦμεν τότε νὰ ἐλπίζωμεν εἰς μίαν εὐρύτεραν ἐφαρμογὴν τῆς συστηματοποίησης τόσο εἰς τὴν Ἐθνικὴν Οἰκονομίαν (17) ὅσον καὶ κυρίως εἰς τὴν Διοίκησιν.

(17) Εἶναι τόσο γνωστὴ ἡ σημερινὴ κακὴ κατάστασις τῆς ἡμετέρας βιομηχανίας ὥστε θὰ ἦτο ἴσως ἄσκοπον νὰ ἐπιμείνωμεν ἐπ' αὐτῆς. Διατρέχων τις τὸ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Ἐθν. Οἰκονομίας ἐκδοθὲν ἔργον «Ἡ Ἑλληνικὴ Βιομηχανία» 1931, βλέπει πλήρη τὴν εἰκόνα τῶν διαφορῶν κλάδων τῆς παραγωγῆς μας. Κυρίως δέον νὰ ἐξαρθῇ ὁ μέγας ἀριθμὸς μικρῶν ἐγκαταστάσεων αἱ ὁποῖαι ἐλλείπει κεφαλαίων καὶ μέσων οὔτε τὴν ποιότητα ἤμποροὺν νὰ βελτιώσων οὔτε εἰς τὴν τιμὴν νὰ συναγωνισθοῦν τὰ πραγματικὰ βιομηχανικὰ ἐργοστάσια.

Οὕτω ἀναφέρομεν τὰ κάτωθι ἀποσπάσματα ἐκ τοῦ βιβλίου τούτου. Σελ. 97: Ἡ Μηχανολογικὴ βιομηχανία ἐν τῇ ἐξελίξει τῆς παρουσιάζει τὸ μειονέκτημα τῆς ἐμφάνισης πολλῶν μικρῶν καὶ ἀσημάντων μηχανολογικῶν ἐργαστηρίων τὰ ὁποῖα, ἐν τῇ τάσει αὐτῶν ὅπως συναγωνισθῶσι τὰ πράγματι βιομηχανικὰ ἐργοστάσια τοῦ εἶδους των καὶ ἀποβλέποντα κυρίως καὶ μόνον εἰς τὸ νὰ ἐξασφαλίσωσι κατὰ

“Ας μὴ νομισθῆ πάντως ὅτι συστηματοποίησις εἶναι μόνον ἀπόλυσις προσωπικοῦ καὶ εἰσαγωγὴ μηχανῶν. Ὅσοι ἔχουν αὐτὴν τὴν γνώμην εἶναι πολὺ μακρὰν τῆς ἀληθείας.

Ἄπο τῆς θέσεως ταύτης οὐχὶ ἄπαξ ἐγένετο λόγος περὶ τῆς ἀσυνεννοησίας διαφόρων ὑπηρεσιῶν, ὃ δὲ ἀξιότιμος κ. Μάτσας λίαν ἐπιτυχῶς ὠμίλησε περὶ «στεγανῶν διαμερισμάτων».

Ἐὰν ἐπιτύχωμεν νὰ ἐκλείψουν τὰ στεγανά αὐτὰ διαμερίσματα, ἔὰν συνηθίσωμεν ὅλοι πρὶν

πλέον τοῦ ἡμερομισθίου εἰς τοὺς κυρίους αὐτῶν, μικρὸν ἐπιμελοῦνται τὴν ποιότητα καὶ ἐμφάνισιν τοῦ προϊόντος αὐτῶν... Οὐσιωδέστατος συντελεστὴς τῆς τεχνικῆς ἐξελίξεως καὶ προόδου τῆς σιδηροβιομηχανίας εἶναι καὶ ἡ τεχνικὴ μόρφωσις ἀνωτέρου καὶ κατωτέρου προσωπικοῦ διότι πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι πρὸς τὸ παρὸν τοῦλάχιστον ὀλίγοι ἐκ τῶν μηχανουργικῶν βιομηχανιῶν τῆς χώρας εἶναι ὀργανωμένοι ἐπὶ ἐπιστημονικῶν βάσεων, διοικοῦνται ἐπιστημονικῶς καὶ ἔχουσιν ἀρτίαν ἐπιστημονικὴν ἐμφάνισιν.

Σελ. 236 : Ἄπαιτεῖται διὰ τὸ ἔλαιον ὡς καὶ διὰ τοὺς οἴνους μας νὰ δημιουργηθῆ σταθερὸς τύπος ἑλληνικῶν προϊόντων.

Σελ. 241 : Κρίνεται σκόπιμος ἡ συνένωσις τῶν ὑπαρχόντων ἐργοστασίων σπορειαίου ἀνερχομένων εἰς πλείονα τῶν δέκα, εἰς τρόπον ὥστε νὰ λειτουργήσῃ τὰ μεγαλύτερα καὶ τελειότερα ἐξ αὐτῶν πρὸς περιορισμὸν τῶν πολλῶν γενικῶν ἐξόδων καὶ λοιπῶν δαπανῶν.

Σελ. 280 : Ἐξαιρετικῶς ἐπιβλαβὴς εἰς τὴν βιομηχανίαν τῆς σαπωνοποιίας εἶναι ἡ λειτουργία πολλῶν ἐντελῶς ἀσημάντων σαπωνοποιεῶν παρεχόντων εἰς τὴν κατανάωσιν σάπωνας χειρίστης ποιότητος, νοθευμένους εἰς τιμὰς ἐξευτελιστικὰς.

Σελ. 463 : Ἡ πληθώρα τῶν μικρῶν βυρσοδεφείων, τῶν ἐργαζομένων κατὰ μεθόδους οὐχὶ συγχρονισμένας καὶ μὲ πενιχρότητα οἰκονομικὰ μέσα, εἶναι ἀναμφιβόλως ἐν ἀκόμῃ αἰτίον τῆς παρατηρούμενης κρίσεως. Ἐὰν ἐπεδιώκετο ἡ συγχώνεσις πολλῶν ἐκ τῶν μικρῶν τούτων βυρσοδεφείων μικρᾶς παραγωγῆς εἰς ὀλίγα ἐργοστάσια μεγάλης παραγωγῆς, θὰ ἀπεφεύγετο ὁ ανταγωνισμὸς καὶ θὰ ἐμειοῦτο συγχρόνως τὸ κόστος παραγωγῆς.

Σελ. 514. Συναγωνισμὸς εἰς τὴν βιομηχανίαν τοῦ ξύλου ὑφίσταται, ἐνδείκνυται δὲ ἀπαραιτήτως ἡ συνένωσις πολλῶν ἐκ τῶν ἀπειραρίθμων εἰς τὴν βιομηχανίαν τούτων ἀσχολουμένων ἐπιχειρήσεων.

Τέλος εἰς τὴν τελευταίαν παράγραφον ἀναγράφεται ὡς συμπέρασμα (σελ. 567) : Ἡ ἀνάπτυξις τῆς Ἑλλην. βιομηχανίας θὰ ἦτο ἐπιμεγαλύτερα ἂν σὺν τοῖς ἄλλοις συνέτρεχον καὶ οἱ ἐξῆς κύριοι παράγοντες . . . 2) Ἡ ἐξειδικεύσις τοῦ εἰς τοὺς διαφόρους κλάδους τῆς βιομηχανίας ἐργαζομένου προσωπικοῦ. Τὴν εἰδικότητα ταύτην θὰ ἀποκτήσῃ διὰ τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως . . . 3) Ἡ ἐν γένει ἐπιστημονικὴ ὁργάνωσις τῆς βιομηχανίας (Rationalisation). 4) Ἡ ἐξοικειώσις τῆς καταναλώσεως πρὸς τὰ ἐγχώρια προϊόντα πρὸς τὰ ὅποια ἐξακολουθεῖ νὰ διάκειται δυσπίστως αὐτὴ ἐνῶ κατὰ μέγα μέρος χρησιμοποιοῖ αὐτὰ προσφερόμενα ὡς ἀλλοδαπὰ.

ἀποφασίσωμεν κατὶ νὰ λαμβάνωμεν ὑπ' ὄψιν καὶ τοὺς ἄλλους ἐνδιαφερομένους, θὰ εἶναι αὐτὸ ἓνα σοβαρὸν βῆμα πρὸς μίαν συστηματοποίησιν.

Εἰς ἐντελῶς γενικὰς γραμμάς θὰ ἤμπορούσαμεν νὰ θέσωμεν ὡς ἐξῆς τὰς ἀκολουθητέας κατευθύνσεις εἰς τὴν προσπάθειαν πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς συστηματοποιήσεως, κατευθύνσεις συμφώνους ἄλλως τε καὶ μὲ τὰς σκέψεις τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Τεχνικοῦ Ἐπιμελητηρίου.

1) Προπαγάνδα διὰ διαλέξεων καὶ δημοσιευμάτων ὅπως προκληθῆ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἀρμοδίων παραγόντων τῆς βιομηχανίας καὶ λοιπῶν κλάδων παραγωγῆς καὶ διοικήσεως διὰ τὴν συστηματοποίησιν.

Κατὰ τὴν κατεύθυνσιν ταύτην κυρία φροντίς θὰ εἶναι καὶ ἡ διάλυσις πολλῶν πλανῶν ὑφισταμένων ἐπὶ τῆς συστηματοποιήσεως. Αἱ πλάναι αὗται ὀφειλόμεναι εἴτε εἰς ἄγνοιαν τῶν πραγμάτων εἴτε εἰς μεγάλην προσαρμογὴν εἰς τὰ ἄλλαχού ἐφαρμοσθέντα ἀποδεικνύουν ἀκριβῶς τὴν ἔλλειψιν τοῦ πνεύματος τῆς συστηματοποιήσεως.

Διότι εἶναι γεγονός ὅτι ἐὰν διὰ νὰ ἐκμάθωμεν τὴν συστηματοποίησιν πρέπει νὰ ἀποβάλωμεν τὸν παλαιὸν τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι ἄλλο τόσον διὰ νὰ τὴν ἐφαρμόσωμεν πρέπει νὰ μὴ προσκολληθῶμεν εἰς τὰ ἄλλαχού γενόμενα ἀλλὰ νὰ χρησιμοποιοῦμεν μόνον τὰς ἀρχὰς τοῦ νέου συστήματος.

Καὶ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ θὰ ἤθελα νὰ ἀναφέρω μερικὰ λόγια τοῦ Henry le Chatelier ἐνὸς ἐκ τῶν κυρίων παραγόντων τῆς κινήσεως ἐν Γαλλίᾳ (18).

«Τὸ σημερινὸν πρόβλημα, λέγει, δὲν εἶναι νὰ διδάξωμεν ἢ νὰ ἐκμάθωμεν ἀπὸ στήθους μερικοὺς κανόνας ὁργανώσεως, ἀλλὰ νὰ δημιουργήσωμεν μίαν νοοτροπίαν νέαν, νὰ μορφώσωμεν ἀνθρώπους κατανοοῦντας τὴν χρησιμότητα τῆς ὁργανώσεως καὶ ἱκανοὺς νὰ κάμουν τὴν ἀναγκαίαν προσπάθειαν πρὸς ἐφαρμογὴν αὐτῆς. Εἶναι ἐν πρόβλημα διαπαιδαγωγήσεως καὶ ὄχι διδασκαλίας. Διὰ νὰ φθάσωμεν εἰς ἀποτέλεσμα, πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ ἀπευθυνθῶμεν εἰς τὴν νεολαίαν, νὰ ἀρχίσωμεν ἀπὸ τὴν ἡλικίαν ὅταν εἶναι ἀκόμῃ ἀρκετὰ εὐπλαστός διὰ νὰ διαπαιδαγωγηθῆ καταλλήλως. Ἄς εἰσαγάγωμεν λοιπὸν τὰ προβλήματα τῆς ὁργανώσεως εἰς τὰ προγράμματα τῆς ἐκπαιδεύσεως».

Τὴν αὐτὴν εὐχὴν ἀπευθύνωμεν καὶ ἡμεῖς. Ἐὰν σήμερον δὲν πιστεύωμεν εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς ὁρ-

γανώσεως ἄς αισθανθῶμεν τοῦλάχιστον τὴν ὑποχρέωσιν νὰ δώσωμεν αὐτὴν εἰς τοὺς νέους.

2) Μία ἄλλη κατεύθυνσις εἶναι ἡ ἴδρυσις μιᾶς Ἐπιτροπῆς προτυποποιήσεως πρὸς τὸν σκοπὸν συγκεντρώσεως καὶ προτυποποιήσεως τόσον τῶν προϊόντων τῶν παραγομένων ἢ τῶν κατεργαζομένων ἐν Ἑλλάδι ὅσον τὸ καὶ σπουδαιότερον, τῶν προϊόντων τῶν ἐξαγομένων εἰς τὸ ἔξωτερικόν. Εἶναι γνωστὸν πόσῃ ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ καταναλωτοῦ ἔχει μὰ σταθερὰ ποιότης τοῦ ἐμπορεύματος.

Ἄλλως τε ἡ προτυποποίησις εἶναι ἡ μόνη κατεύθυνσις ποῦ δὲν προκαλεῖ οὐδαμῶθεν ἀντιδράσεις διότι δὲν ἀποβλέπει εἰς τὴν ὀργάνωσιν προσώπων ἀλλὰ προϊόντων.

Ἐπὶ τῆς προτυποποιήσεως, ἐκτὸς τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Τεχνικοῦ Ἐπιμελητηρίου ἐδημοσιεύθη ἤδη καὶ ἐκτεταμένον ὑπόμνημα τοῦ ἀξιότιμου συναδέλφου κ. Εὐστρατιάδου καθορίζον πλήρως τὰ πράγματα.

Ἐντὸς εὐρύτερου πῶς πλαισίου θὰ ὑπῆρχεν ἡ δυνατότης τῆς διοργανώσεως μιᾶς ἐκθέσεως ὅπου νὰ ἐφαίνοντο μερικὰ ἀπὸ τὰ ἀποτελέσματα τῆς συστηματοποιήσεως εἰς τὰ διάφορα Κράτη. Ὅχι τὰ κακὰ ἀποτελέσματα, ἀλλὰ τὰ καλὰ.

Τὰ καλὰ καὶ διὰ τὸν καταναλωτὴν καὶ διὰ τὸν ἐργάτην καὶ διὰ τὸν ἐργοδότην.

Ἄλλὰ θὰ μοῦ εἶπετε : Καὶ διατι λοιπὸν ὅλα αὐτὰ ; Διὰ νὰ ἴδωμεν καὶ ἡμεῖς ἐξαπλούμενον τὸ κῦμα τῆς ἀνεργίας ; Διὰ νὰ παρασκευάσωμεν τὴν δυστυχίαν εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαόν ;

Ὅχι. Διότι ἂν ἀλλαχῶ, ἂν εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ τὴν Ἀμερικὴν ἡ συστηματοποίησις προεκάλεσε ἀνεργίαν εἶναι ἀκριβῶς διότι τὰ Κράτη αὐτὰ ἐρησιμοποίησαν τὴν συστηματοποίησιν ὡς μέσον τοῦ οἰκονομικοῦ πολέμου ἐπικρατήσεως καὶ ἐξαπλώσεως.

Παρ' ἡμῖν τὰ πράγματα διαφέρουν. Καὶ ἐν πρώτοις δὲν πρόκειται διὰ τῶν ἄνω μέσων νὰ ὀργανωθῶμεν ἐπιστημονικῶς ἀπὸ τὴν μίαν ἡμέραν εἰς τὴν ἄλλην. Θὰ ἀπαιτηθῇ χρόνος πολὺς καὶ προσπάθεια οὐκ ὀλίγη.

Ἄλλ' ἀνεξαρτήτως αὐτοῦ καὶ οἱ σκοποὶ παρ' ἡμῖν εἶναι διάφοροι :

Ὁ ἀξιότιμος κ. Κιτσίκης ὁμιλῶν ἐπὶ τοῦ Ἀνωτάτου Οἰκονομικοῦ Συμβουλίου ἔλεγε :

«Ἡ μεγάλη ἐντολὴ ἣτις πρέπει νὰ τεθῇ εἰς τὸ Συμβούλιον τοῦτο εἶναι ἡ κατάρτισις πολυετοῦς πλήρους ὀρθολογικοῦ οἰκονομικοῦ διαγράμματος ἐκτελέσεως.

Ὁ δὲ ἀξιότιμος κ. Διομήδης εἰδικῶς διὰ τὴν παραγωγὴν ὁμιλῶν ἀνέφερε :

«Εἰς ὅλας τὰς χώρας σήμερον γενικὸν εἶναι τὸ πρόσταγμα ἢ κατανώσις νὰ ἀρκῆται εἰς τὰ ἴδια τοῦ τόπου προϊόντα, ἢ παραγωγή νὰ ἐντείνεται καὶ νὰ ἀναπληρῶνῃ ὅσα ἢ ἕξις ἢ ἡ ματαιότης μᾶς κάμνουν νὰ προμηθευώμεθα ἔξωθεν. Καὶ τοῦτο ὄχι μόνον ἐφημέρως ἀλλ' ὡς μόνιμον μέσον τείνον εἰς τὴν δυνατὴν αὐτάρκειαν τῆς χώρας, διὰ νὰ μειωθῇ ὅσον ἔνεστι περισσότερο ἢ ἔναντι τῆς ἀλλοδαπῆς ἐκάστοτε ὀφειλὴ τῆς. Ἄφ' ἑνὸς ἔντασις τῆς ἐγγωρίας ἐργασίας, πύκνωσις τῆς ἐσωτερικῆς κινήσεως, ὑψωσις ἐπομένως τοῦ ἐν τῷ τόπῳ παραγομένου πλούτου. Ἄφ' ἑτέρου περιορισμὸς τῆς ἀπὸ τῆς ἀλλοδαπῆς ἐμπορικῆς ἔξαρτήσεως, συγκράτησις ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῶν κεφαλαίων, γόνιμος αὐτῶν κυκλοφορία ὑπὲρ τῆς παραγωγῆς».

Ἐάν, ἐθέτομεν ὡς πρόγραμμα τὴν πραγματοποίησιν αὐτῶν τῶν ἀπόψεων, ἂν ἠθέλομεν τὰ ἐκατομμύρια τῶν λιρῶν ποῦ στέλλομεν ἐτησίως εἰς τὸ ἔξωτερικόν διὰ προϊόντα δυνάμενα νὰ παραχθοῦν παρ' ἡμῖν ὅπως εἶναι τὰ μεταλλευτικά, τὰ κτηνοτροφικά καὶ τὰ δασικά προϊόντα, ἐὰν ἠθέλομεν τὰ χρήματα αὐτὰ νὰ τὰ μετατρέψωμεν εἰς ἡμερομίσθια καὶ προσόδους ἑλληνικῶν χειρῶν, θὰ εἴχομεν τότε ἐν γενικὸν πρόγραμμα συστηματοποιήσεως τῆς παραγωγῆς μας, συστηματοποιήσεως ὑγιτοῦς, χωρὶς ὑπερβολὰς καὶ ἀνεργίαν, εἰς τὸ ἔθνικόν μας πλαίσιον, προωρισμένον νὰ ἔχη τὴν μεγίστην ἀπόδοσιν.

Συνιστᾶται θερμῶς εἰς ἅπαντα τὰ μέλη τοῦ Τεχνικοῦ Ἐπιμελητηρίου, ὅπως ἐφαρμόζουν αὐστηρῶς τὸν ἐπίσημον κανονισμὸν τῶν ἀμοιβῶν τῶν Μηχανικῶν κατὰ τὰς παρ' αὐτῶν ἀναλαμβανομένης σχετικὰς ἐργασίας. Τοῦτο ἐπιβάλλεται πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῶν καὶ τῶν ἐργοδοτῶν, διότι οὕτω μόνον καθίσταται δυνατὴ ἡ ἐντεχνος καὶ εὐσυνείδητος ἐκπλήρωσις τῆς ἀναλαμβανομένης ἐντολῆς.

Ὁ κανονισμὸς οὗτος, ὡς γνωστόν, ἐμελετήθη ἐπισταμένως καθ' ὅλα αὐτοῦ τὰ μέρη ὑπὸ εἰδικῆς πολυμελοῦς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἐπιμελητηρίου καὶ ὑπέστη τὴν ἐπίσημον κύρωσιν παρὰ τῆς Ἀντιπροσωπείας αὐτοῦ.